

Tieto-osasto

12.9.2022

VN/34352/2021

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamo

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö: Posiva Oy:n käyttölupahakemus käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitokselle

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa Posiva Oy:n käyttölupahakemuksesta käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitokselle.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää lausuntomahdollisuudesta. Liikenne- ja viestintäministeriö kuuli lausuntovalmistelun yhteydessä Liikenne- ja viestintäviraston vaarallisten aineiden kuljetusasiantuntijoita. Väylävirasto antaa oman lausunnon käyttöhakemuksesta.

Ministeriö lausuu pyynnön johdosta seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että kuljetuksissa noudatetaan ydinergianlain ja sen nojalla annetun asetuksen säännösten lisäksi VAK-säännöksiä ja -määräyksiä, jotka ovat voimassa kuljetushetkellä. On huomioitava, että kansainvälisiin vaarallisten aineiden kuljetusta koskeviin sopimuksiin ja niihin pohjautuviin kansallisiin VAK-vaatimuksiin tulee muutoksia kahden vuoden välein. Mahdolliset säännösten ja määräysten muutoksista aiheutuvat muutostarpeet on hyvä huomioida hankkeen eri vaiheissa. Satamien osalta muistutetaan, että VAK-sääntelyssä on säännöksiä satamien VAK-turvallisuusselvitysvaatimuksesta ja sisäisestä pelastussuunnitelmasta.

Kuljetusten tarkempi suunnittelu on hyvä aloittaa hyvissä ajoissa, mukaan lukien tarvittavat yhteydenotot Säteilyturvakeskukseen, joka on VAK-valvontaviranomainen, sekä ministeriön hallinnonalan

virastoihin, Väylävirastoon ja Liikenne- ja viestintävirastoon. Kuten käyttöluvahakemuksessa todetaankin, on myös kuljetussäiliöiden palautuksissa noudatettava kuljetusvaatimuksia. Tyhjä puhdistamaton kuljetussäiliö on VAK-vaatimusten alainen, jos vaaratekijöitä ei ole poistettu.

VAK-lainsäädännön kokonaisuudistus

Käyttöluvahakemuksen useissa kohdissa viitataan VAK-sääntelyyn ja VAK-määräyksiin. Liikenne- ja viestintäministeriö informoi, että parhaillaan on käynnissä vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lainsäädännön kokonaisuudistus. Liikenne- ja viestintäministeriö esittää harkittavaksi, että meneillään oleva kokonaisuudistus todettaisiin käyttöluvahakemuksessa. Uudistuksen myötä vaatimuksissa tapahtuu osin muutoksia ja säädösnumerot muuttuvat. Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2021 vp) ja esitystä tullaan täydentämään syksyn aikana annettavalla esityksellä. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan vuoden 2023 aikana. Tarkoituksena on, että jatkossa olisi uusi VAK-laki ja nykyisten useiden asetusten sijasta yksi uusi valtioneuvoston asetus sekä Liikenne- ja viestintäviraston antamat VAK-määräykset.

Viittaukset kv. sopimukseen sekä kansalliseen sääntelyyn ja määräykseen

Kansainvälisten VAK-sopimusten ja EU-sääntelyn muutossykli heijastuu kansallisiin VAK-vaatimuksiin. Tämä kahden vuoden muutossykli aiheuttaa VAK-viittausten päivystarvetta. Hakemuksessa olevat viittaukset IMDG-säännöstöön tulisi päivittää. Nyt on noudatettava IMDG:n muutossarjaa on 40-20 (2020 Edition). IMDG:n muutossarjaa 41-22 saa vapaaehtoisesti noudattaa 1.1.2023 lähtien ja pakollisena se on vuonna 2024. Sivulla 318 mainitaan, että Liikenne- ja viestintäviraston määräys pohjautuu IAEA:n suosituksiin radioaktiivisten aineiden osalta. Viraston antama määräys pohjautuu ADR-sopimuksen liitteisiin, joissa on huomioitu YK:n mallisääntöjen määräyksiä mukaan lukien IAEA:n antamia suosituksia radioaktiivisten aineiden kuljetuksista.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että hakemuksen VAK-säännös- ja määräysviittaukset päivitetäisiin. Käyttöluvahakemuksen sivulla 217 viitataan virheellisesti Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksiin. Kyseiset asetukset (369/2011) ja (370/2011) on kumottu liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella 132/2015. Kyseistä säädösluetteloa voisi täydentää vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä satama-alueella annetulla valtioneuvoston asetuksella (251/2005). Toki on huomattavaa, että asetus (251/2005) tulee kumoutumaan jossain vaiheessa uuden VAK-lain mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö kommentoi, että Liikenne- ja viestintäviraston antama määräys (TRAFICOM/82133/03.04.03.00/2019 Vaarallisten aineiden kuljetus tiellä) ei ole enää voimassa. Voimassaolevan määräyksen diaarinumero on TRAFICOM/443227/03.04.03.00/2020. Diaarinumero muuttuu ensi vuoden aikana, jolloin annetaan uusi määräys vuoden 2023 muutosten johdosta. Ministeriö informoi, että vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säännökset ja määräykset on koottu Liikenne- ja viestintäviraston VAK-nettisivulle (<https://www.traficom.fi/fi/liikenne/vak>, 12.9.2022).

Muuta

Lupahakemuksen sivulla 316 kohdan otsikkoon esitetään harkittavaksi "IMDG-säännöstö vaarallisten tavaroiden kuljetukseen merellä" sijasta muotoilua "IMDG-säännöstö vaarallisten esineiden kuljetukseen merellä". Sekä sääntelyssä että määräyksessä käytetään termiä vaaralliset aineet ja esineet. Hakemuksen sivulla 317 todetaan, että "vaaralliset aineet on jaettu eri luokkiin, joiden järjestysnumero ei kuitenkaan suoraan tarkoita ko. aineen vaarallisuusindeksiä. Kohdassa voisi täsmentää, että tarkoitetaanko järjestysnumerolla luokan numeroa, esimerkiksi luokkaa 7.

Sivun 317 kohdan 2.2 pääotsikko voisi olla esimerkiksi kansallisia vaatimuksia, jolloin se kattaisi paremmin sekä ohjeet että säännökset ja määräykset että ohjeet. Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että sivulla 318 kohdan 2.2.2 otsikkoa muutettaisiin siten, että siinä viitattaisiin vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettuihin vaatimuksiin, koska kohdan kappaleissa käsitellään muutakin kuin lakia. Lisäksi lain nimi on kahdessa kohtaa virheellinen. Lain nimessä ei viitata tiehen. Ministeriö ehdottaa myös kohdan 2.2.2 ensimmäinen kappaleen ensimmäisen virkkeen selventämistä.

Laura Eiro
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Mari Suominen
Neuvotteleva asiantuntija

Jakelu: työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamo

Tiedoksi: Linda Kumpula, työ- ja elinkeinoministeriö
Miina Grönlund, Liikenne- ja viestintävirasto
Jyrki Vähätalo, Liikenne- ja viestintävirasto
Katri Kallio, Väylävirasto